

חברים יקרים,

בפרשת כי תצא משה ממשיך לנאום בפני בני ישראל ומכין אותם לקראת הכניסה הקרובה לארץ המובטחת.

אם ספר ויקרא הביא לנו את קוד הקדושה של עם ישראל - בין האדם למקום ובין האדם לחברו - הרי שספר דברים מביא לנו את החוקה האזרחית והפולחנית, אשר לאורה קמה החברה הישראלית הקדומה בארץ ישראל.

אפשר לכתוב דרשה על כל חוק וכל סעיף בפרשה שלנו, אבל משפט אחד זעק להתייחסות השנה:

(דברים כ"ב, ה) לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת ה' אלהיך כל עשה אלה.

"כלי", פירושו בגד.

האיסור הזה מאוד לא תקין מבחינה פוליטית היום. כל כך לא תקין, שזה דורש דרשה!

לא סתם נאסר על crosss-dressing, הפרשה אף קוראת לזה תועבה! המילה "תועבה" נתפסת כקשה וקיצונית במיוחד.

"תועבה" מופיעה לראשונה בספר בראשית בהקשר מצרי. כשאחיו של יוסף יורדים מצרימה לקראת ההשתקעות שלהם שם, יוסף מזהיר אותם שעבור המצרים, רועי צאן הם תועבה. הוא משכן אותם בגושן, בסוג של גטו, הרחק מעיניהם השיפוטיות של המצרים. יוסף לא חי אתם בגושן, כי הוא עצמו מעולם לא היה רועה צאן. הוא השתלב בקלות רבה בהנהגה המצרית, וניהל ביד רמה את המשק החקלאי של ארץ הנילוס.

ארבע מאות שנה מאוחר יותר מתייצבים משה ואהרון לפני פרעה, עם הדרישה האדירה "שלח את עמי". בניגוד לכל מה שאי פעם לימדו אותנו, משה ואהרון מעולם לא דרשו חירות! כל מה שהם ביקשו היה שפרעה ישחרר את העבדים לשלושה ימי חגיגות, שבו הם יזבחו לאלוהים, שאותו פגש לראשונה בסנה הבוער. המשפט המלא שהם אמרו לפרעה היה: "שלח את עמי ויעבדוני". הסיבה לבקשת "החופשה" הייתה שהטקסים הדתיים של רועי הצאן - במיוחד הקרבת קרבנות מקנה - נחשבו לתועבה בעיני המצרים. סביב העניין "הפעוט" הזה נסב כל המשא ומתן בין משה לפרעה, ובגללו באו על המצרים עשר המכות. חג הפסח, להזכירנו, בניגוד לחג המצות, הוא חג הקרבן העברי הקדום. בעוד חג המצות נחגג בט"ו בניסן והוא נמשך שבעה ימים, חג הפסח נמשך יום אחד בלבד, ובו הקריבו שה, הלא הוא קרבן הפסח.

אז תועבה היא בכלל רעיון מצרי במקור.

כשבני ישראל יצאו ממצרים הם לקחו עמם כמה וכמה דברים. הראשון שבהם היה מוסד הכהונה. במצרים הייתה קסטה של כוהנים, שהיו האליטה החברתית שם. השני היה רעיון התועבה. וכך, מספר שמות ואילך - עד היום למעשה - מלווים אותנו שני הדברים הללו, הכהונה והתועבה.

תועבה קשורה בדרך כלל לדברים פולחניים - אליילים - הפוגעים בנורמות הדתיות הסביבתיות. בשבוע שעבר, למשל, קראנו את הפסוק הבאה: (דברים י"ח, ט-י"ב) **כִּי אַתָּה בָּא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ, לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֵבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם. לֹא יִמְצָא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבֵתוֹ בְּאֵשׁ, קֶסֶם קְסָמִים, מְעוֹנָן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף. וְחָבֵר חָבֵר, וְשָׂאֵל אוֹב וְיִדְעוֹנִי, וְדָרַשׁ אֶל הַמֵּתִים. כִּי תוֹעֵבֹת ה' כָּל עֲשֵׂה אֵלֵה, וּבְגַלְלֵה תוֹעֵבֹת הָאֱלֹהִים, ה' אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפְּנֵיךְ. אַגַּב, גַּם בַּעֲנִיין "מִשְׁכַּב זָכָר" - שֶׁאֵף הוּא נִקְרָא**

"תועבה" - מדובר, לפי חוקרים רבים, בטקסים אירוטיים במקדשים האליליים, ולא ליחסים הומוסקסואליים אינטימיים.

מעבר לפן האלילי, אפשר לומר שתועבה הוא מעשה שזר לנו באופן קיצוני. הוא מנוכר למנהגים החברתיים המקובלים.

למרות שהמילה "תועבה" נשמעת לנו קשה - כאילו מדובר במעשה הכי נורא שאדם יכול לעשות - היא דווקא לא כל כך "נוראית"! לראייה, על מעשי תועבה לא חל עונש מוות, שהוא כל כך נפוץ בתורה. למעשה, לא חל עליהם עונש בכלל. יתרה מזו, תועבה אף איננה חטא! היא פשוט מעשה מאוד לא מקובל, ואולי אף דחוי (לשון רש"י) - כלומר נתפס בעיני החברה כדוחה, בידיעה ברורה שבעיני מישהו אחר המעשה אינו דוחה כלל! אי שמירת שבת, לעומת זאת, הנה עבירה חמורה. היא אינה נחשבת בתורה לתועבה, ודינה (בתורה שבכתב, לא בתורה שבעל פה, שהיא הבסיס להלכה!) מוות בסקילה. כך גם לגבי רצח, שהינו חטא נוראי - גם הוא איננו תועבה - ודינו מוות.

מכאן, אפשר להסיק שכל העניין של cross-dressing הוא פשוט עניין של נורמות חברתיות. בחברה השבטית הצפופה היה מאוד קשה להכיל התנהגות חריגה. זה אמנם נחשב היה כמעשה "דוחה" בזמנו, אבל לא חל עונש על מי שעשה זאת.

אני רוצה להציע פירוש נוסף, שאלי הרבה יותר מדבר. זהו פירוש כמעט הפוך לזה שהבאתי לעיל.

הפסוק משתמש בשתי מילים מעניינות - כלי ולבוש. לשניהם יש תפקיד מאוד חשוב: הלבוש הוא המעטפת החיצונית של האדם - הוא מגן עליו, מסתיר את מבושיו, וחשוב מכל, הוא מהווה ביטוי חיצוני לפנימיותו. אנשים משקיעים הרבה מאוד בלבוש שלהם, כדי לבטא באופן מחמיא, או הולם, או ענו את פנימיותם. כשאין הלימה, לבוש הופך לבושה, בגד לבגידה, מעיל למעילה, וכן הלאה.

הכלי הוא המיכל החיצוני שמחזיק ומכיל את התכנים שיוצקים לתוכו. בלעדיו התוכן לא יוכל להתקיים! חכמינו לאורך הדורות התייחסו אל בני האדם (ולכל דבר, למעשה) במושגים של "אורות וכלים" - תפקיד הכלים להכיל את האור האלוהי ולתת לו ביטוי בעולם. ללא הכלי אין אור!

לאור הפרשנות הזאת, הפסוק בתורה מאוד עמוק, מאוד חשוב, ובעיקר, מאוד עכשווי! הוא מבקש מאיתנו שתהיה הלימה בין הפנים והחוץ. התורה כאן אינה מגדירה מיהו גבר ומי היא אישה (למעשה, בשום מקום בתורה אין הגדרה של תפקידים מגדריים. זה כנראה תמיד היה נתון להתניה תרבותית). בעידן הפוסט-מודרני שלנו כל אדם חופשי להגדיר את עצמו לעצמו. התורה רק מבקשת מהאדם שיהיה נאמן, נאמן לפנימיותו.

פינת העבודה שבלב:

פרשת כי תצא מזמינה אותנו לעבודה פנימית מאוד משמעותית, שיכולה ממש לשנות את חיינו. המילה תועבה, שנשמעת כל כך קשה, היא בעצם הזמנה לבחון את הפער שבין הפנימי לחיצוני בחיינו. הפער הזה גורם לרוב רובו של הכאב האנושי. מאז שנפקחו עינינו - בסיפור עץ הדעת המיתולוגי - תודעתנו פונה החוצה. העיניים שלנו כל הזמן תרות (כך בדיוק מתארת זאת התורה) אחר תשובות ופתרונות וריגושים **בחוץ**. אלא שהתשובות שבחוץ לא רלוונטיות לנו. הן מתעתעות בנו. הן קורצות לנו. הן מבטיחות לנו הגנה, נורמליות חברתית ועוד מיני ריגושים. אבל אין להן דבר וחצי דבר עם הפנים שלנו. ואז, כשאנו בוחרים ומתעטפים במעטפת חיצונית שמבטיחה להגן ולהחמיא לנו, אנחנו כופים על עולמנו הפנימי שיתאים את עצמו למעטפת החיצונית הנוצצת. זה לא פחות מאונס של הפנימיות שלנו! ואנחנו עושים את זה כל הזמן.

הכיוון צריך להיות הפוך לחלוטין: התשובות כולן כבר נמצאות בתוכנו. הן אמנם לא תמיד זמינות, או יותר מדויק לומר, הן לא זמינות. אומנות העבודה שבלב היא לאפשר להן להתגלות. וכשהן מתגלות לנו, מתוכנו פנימה אנחנו נבנה וניצור - או פשוט נבחר - את המעטפת החיצונית של חיינו, או במילים אחרות, את המציאות שמסביבנו.

העידן שבו אנו חיים היום הוא מבלבל. כל ההגדרות החיצוניות שהכרנו מתמוססות. ייתכן שיש כאן בשורה חשובה, שמשהו גדול קורה לאנושות (לפחות לחלקה): הכיוון מתחיל להתהפך. במקום מבחוץ פנימה, מהפנים החוצה, וזו הסיבה שהפרשה שלנו נקראת "כי תצא".

שינוי הכיוון הוא תהליך ארוך, קשה ומבלבל, והוא דורש מאיתנו סבלנות.

כל כך הרבה יותר קל לחיות כשבאמת לומדים לצאת מבפנים החוצה, ולא ההפך! מפסיקים לחפש במציאות החיצונית מענה למצוקות שלנו - מענה שבכלל לא קיים. עם קצת תרגול של הכיוון החדש/ישן, המציאות לפתע מתחילה להיות הרבה יותר קלה ונינוחה.

והנה טיפ ראשוני למי שבוחר לשנות כיוון ולצאת אל החיים מבפנים החוצה: אל עולמנו הפנימי צריך להתייחס בעדינות, בחמלה וביראת קודש. אל משכננו הפנימי אסור להכניס ביקורת - גם לא חנופה - רק קבלה עמוקה של כל מה שמופיע. כשעולמנו הפנימי יודע שהוא רצוי, בסופו של דבר גם עולמנו החיצוני יהדהד את זה. וכשלא, הפער המכאיב בין הפנים והחוץ רק ילך ויגדל. כשאנחנו מנסים "לפתור" את מה שאיננו אוהבים בתוכנו על ידי פתרונות חיצוניים מבחוץ הפער גדל, והוא מכאיב. וזה הרי, תועבה!

אני שוב מזכיר שהשנה אנחנו נלמד את האומנות הזאת ביחד, בקורס "העבודה שבלב", שייפתח אחרי החגים הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, בימי רביעי בערב בקהילת ואהבת. פרטים במייל השבועי (הוא נשלח אתמול), או באתר של הקהילה [\[לינק\]](#).

שבת שלום, שבת של הלימה, שבת שבה נתרגל לצאת מהפנים אל החוץ, ולא להפך.

אלישע